

О. В. Мельник, С. А. Кирилащук

ГРУПОВА ДИНАМІКА І КОМУНІКАЦІЇ

O. V. Melnyk, S. A. Kyrylashchuk

Group dynamics and communications

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

О. В. Мельник, С. А. Кирилащук

Групова динаміка і комунікації

Електронний навчальний посібник

Вінниця
ВНТУ
2026

УДК 004.921
М48

Рекомендовано до видання Вченою радою Вінницького національного технічного університету Міністерства освіти і науки України (протокол № 8 від 23.12.2025 р.)

Рецензенти:

І. В. Хомюк, доктор педагогічних наук, професор

Г. Б. Гордійчук, кандидат педагогічних наук, доцент

М. Г. Прадівляний, кандидат педагогічних наук, доцент

Мельник, О. В.

М48 Групова динаміка і комунікації : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О. В. Мельник, С. А. Кирилащук. – Вінниця : ВНТУ, 2026. – (PDF, 122 с.)

ISBN 978-617-8163-80-8 (PDF)

Посібник присвячений матеріалам лекційного курсу з дисципліни «Групова динаміка і комунікації» для здобувачів, що навчаються за спеціальністю F2 «Інженерія програмного забезпечення». Мета посібника – надати здобувачам можливість більш детально вивчити аудиторний матеріал, опрацювати теми, відведені на самостійну роботу і підготуватися до заліку, а також застосувати отримані знання для подальшої фахової роботи.

Перелік та зміст відповідає програмі вказаної вище дисципліни.

УДК 004.921

ISBN 978-617-8163-80-8 (PDF)

© ВНТУ, 2026

ЗМІСТ/ CONTENT

Вступ.....	5
Introduction	6
Лекція 1. Процес комунікації та групової динаміки. Поняття, термінологія та значення комунікації.....	7
Lecture 1. The process of communication and group dynamics. Concept, terminology and meaning of communication	13
Лекція 2. Комунікативні навички	19
Lecture 2. Communication skills	21
Лекція 3. Аналітичне та критичне мислення. Когнітивні компетенції ...	24
Lecture 3. Analytical and Critical Thinking. Cognitive Competencies.....	26
Лекція 4. Здатність вирішувати конфлікти, проведення переговорів	29
Lecture 4. The Ability to resolve conflicts, conducting negotiations	31
Лекція 5. Робота в команді. Командні ролі	34
Lecture 5. Teamwork. Team roles	38
Лекція 6. Мотивація	43
Lecture 6. Motivation.....	48
Лекція 7. Вміння брати на себе відповідальність. Громадська активність.....	54
Lecture 7. Ability to take responsibility. Social activity	58
Лекція 8. Вміння надихатись новими ідеями	62
Lecture 8. The ability to be inspired by new ideas	66
Лекція 9. Організаційні вміння	70
Lecture 9. Organizational skills	72
<i>Додаткові теми</i>	
Тема 1. Рекомендації з підготовки презентацій	76
Topic 1. Recommendations for Preparing Presentations	78
Тема 2. Комунікація в соціальних мережах і месенджерах	80
Topic 2. Communication in social networks and messengers	83
Тема 3. Резюме та CV	86
Topic 3. Resume and CV	90
Тема 4. Публічна промова як спосіб комунікації	95
Topic 4. Public speeches as a method of communication	98
Тема 5. Технічна документація як спосіб комунікації	102
Topic 5. Technical documentation as a method of communication	107
Тема 6. Штучний інтелект і розвиток когнітивних вмінь.....	113
Topic 6. Artificial intelligence and the development of cognitive skills.....	115
Тема 7. Соціальний капітал.....	117
Topic 7. Social capital	118
Список джерел.....	120

Вступ

У сучасному світі життя вимагає від інженера не просто технічних знань. Оскільки техніка та технології так швидко змінюються, що володіння певними прикладними навичками стає замало, бо вже завтра вони зміняться і стануть інші. Особливо яскраво сьогодні це можна спостерігати на прикладі стрімкого розвитку генеративного штучного інтелекту та великих мовних моделей. Зі свого боку розвинуті комунікативні компетенції, функціональні здібності допомагають швидко вчитись, адаптуватися до змін, оточення, бути продуктивними в роботі і швидко перекваліфіковуватись – що в глобалізованому світі вкрай важливо.

Розвиток групової динаміки і комунікації як частини загальних функціональних компетенцій стає невід'ємною частиною сучасного навчального процесу і набуватиме все більшого значення вже в найближчому майбутньому.

Предмет «Групова динаміка і комунікації» базується на потребі адаптації майбутніх інженерів програмного забезпечення до роботи в сучасних умовах командної роботи, вчить взаємодії, обміну думками для співпраці, почуттями та алгоритмам поведінки.

Першочерговими цілями вивчення предмету «Групова динаміка і комунікації» визначено потребу навчатись бути впевненим, компетентним та вміти чітко і переконливо пояснити причини того чи іншого рішення або висновку, могли ефективно комунікувати з колегами, розуміти мотивацію людей, засвоїти практики групової динаміки, вміти практично застосовувати ефективну усну комунікацію як в міжособистісному спілкуванні, так і проводячи презентації для групи, виступати перед аудиторією. «Групова динаміка і комунікації» передбачає вміння готувати різні типи програмних документів, технічних звітів, зокрема презентації з використанням таблиць, графіків та посилань, могли переконувати, вирішувати конфліктні ситуації, брати участь та вести переговори.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування усвідомлень та дослідження міжособистісних процесів у командах та групах. Всі існуючі на сьогодні технічні навички і компетенції можуть бути успішно змодельовані та замінені генеративним штучним інтелектом, але м'які навички є настільки індивідуальні та різноманітні, що ще довгий час будуть притаманні тільки людському інтелекту. Вивчаючи «Групова динаміка і комунікації» студенти навчаються мислити як інженери програмного забезпечення, вирішувати задачі, розподіляти обов'язки, брати відповідальність, усвідомлювати важливість професії інженерія програмного забезпечення.

Introduction

In the modern world, life requires more than just technical knowledge from an engineer. Because technology and engineering are changing so rapidly, having certain applied skills is no longer enough, because tomorrow they will change and become different. This can be observed especially clearly in the example of the rapid development of generative artificial intelligence and large language models. In addition to them, developed communicative competencies, functional abilities help to learn quickly, adapt to changes, the environment, be productive at work and quickly retrain - which is extremely important in a globalized world.

The development of group dynamics and communications, as part of general functional competencies, is becoming an integral part of the modern educational process and will become increasingly important in the near future.

The subject "Group Dynamics and Communications" is based on the need to adapt future software engineers to work in modern conditions of teamwork, teaches interaction, exchange of thoughts for cooperation, feelings and behavioral algorithms.

The primary objectives of studying the subject "Group Dynamics and Communication" are defined as the need to learn to be confident, competent and able to clearly and convincingly explain the reasons for a particular decision or conclusion, to be able to communicate effectively with colleagues, to understand people's motivation, to master the practices of group dynamics, to be able to practically apply effective oral communication both in interpersonal communication and when conducting presentations for a group, to speak in front of an audience. "Group Dynamics and Communication" involves the ability to prepare various types of program documents, technical reports, including presentations using tables, graphs and links, to be able to persuade, resolve conflict situations, participate and negotiate.

The purpose of studying the academic discipline is to form awareness and study interpersonal processes in teams and groups. All existing technical skills and competencies can be successfully modeled and replaced by generative artificial intelligence, but soft skills are so individual and diverse that they will be inherent only to human intelligence for a long time. By studying "Group Dynamics and Communications", students learn to think like software engineers, solve problems, distribute responsibilities, take responsibility, and realize the importance of the software engineering profession.

Список джерел

1. Мельник О. В. Розвиток функціональних компетенцій у студентів 1-3 курсів. *Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ*. Вінниця, 22-24 березня 2017 р.
Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-ininv/all-ininv-2017/paper/view/2498>.
2. Заболотна Н. М., Мельник О. В., Косарук О. М. Тренінгові методики розвитку функціональних компетенцій у молоді : науково-методичне видання. Вінниця : ФОП Рогальська І. О., 2019. 124 с.
3. Навчальна практика : навчальний посібник / Коваль К. О. та ін. Вінниця : ВНТУ, 2017. 76 с.
4. Заболотна Н. М., Мельник О. В. Розвиток функціональних компетенцій у молоді : науково-методичне видання. Вінниця : ФОП Рогальська І. О., 2017. 96 с.
5. Мельник О. В. Тренінги – інструмент ефективною підготовки студентів. *Матеріали XLV Науково-технічної конференції ВНТУ*, Вінниця, 23-24 березня 2016 р.
Режим доступу : <http://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-ininv/all-ininv-2016/paper/view/283>.
6. Мізерний В. М., Северин Л. І., Тарасова О. М. Технології пошуку роботи : навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2013. 263 с.
7. Мельник О. В., Кирилащук С. А. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 131500 UA. Комп'ютерна програма «Моделювання ролі в команді» / Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». Дата реєстрації 19 листопада 2024 р.
8. Мельник О. В., Кирилащук С. А. Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 131501 UA. Комп'ютерна програма «Тестування командних ролей» / Державна організація «Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій». Дата реєстрації 19 листопада 2024 р.
9. Пушкар Р. М., Тарнавська Н. П. Менеджмент: теорія та практика : підручник. Тернопіль : Карт-бланш. 2003. 490 с.
10. Генрі Форд. Моє життя та робота / переклад Уляна Джаман. Київ : Наш формат. 2018. 344 с.
11. Мельник О. В. Вплив штучного інтелекту на розвиток когнітивних вмінь студентів технічних університетів // *Актуальні проблеми сучасної науки та освіти: матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції м. Львів, 29-30 липня 2025 року*. Львів : Львівський науковий форум, 2025. С. 64-66.
12. Мельник О. В., Кирилащук С. А. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт з дисципліни «Групова динаміка і комунікації» зі спеціальності «Інженерія програмного забезпечення». Вінниця : ВНТУ, 2025. – 50 с.

Електронне навчальне видання

**Олександр Васильович Мельник,
Світлана Анатоліївна Кирилащук**

Групова динаміка і комунікації

Навчальний посібник

Рукопис оформив *О. Мельник*

Редактор. *Т. Старічек*

Оригінал-макет виготовила *Т. Старічек*

Підписано до видання 31.01.2026 р.

Гарнітура Times New Roman.

Зам. № P2026-010.

Видавець та виготовлювач

Вінницький національний технічний університет,

Редакційно-видавничий відділ.

ВНТУ, ГНК, к. 114.

Хмельницьке шосе, 95,

м. Вінниця, 21021.

press.vntu.edu.ua;

Email: irvc.vntu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

серія ДК No 3516 від 01.07.2009 р.